

Yom Yerushalayim 5777: The Holiness of the Kotel?

Source Sheet by Chaim Kanterovitz

1. א. הרב אליקים דבורקס, צהר 17
- הכותל המערבי אלף תשע מאות ושלושים ותשע שנה חלפו מאז חורבן ביהמ"ק, אולם גם בגלות ובחורבן גותר לעם ישראל "הכותל המערבי" שריד לבית מקדשינו המפואר, המקום היחיד בעולם כולו שבו כלל ישראל שופכים את צקון לבם, אלפי רבבות דמעות ישראל ספוגים באבני הכותל.
2. ב. שמות רבה וילנא פרשת שמות פרשה ב
- א"ר אחא לעולם איך השכינה זזה מכותל מערבי שנאמר שיר השירים ב ה זה עומד א ס ר קת לנו, ... במדבר רבה וילנא פרשת נשא פרשה יא
- ה זה עומד א ס ר קת לנו, זה כותל מערבי של בית המקדש שאינו הרב לעולם
- שיר השירים רבה וילנא פרשה ב:ד
- ... ה זה עומד א ס ר קת לנו: א ס ר כותל מערבי של בית המקדש, למה? שנשבע לו הקדוש ברוך הוא שאינו הרב לעולם ...
3. ג. שו"ת יביע אומר חלק ה - יורה דעה סימן כז
- בתשובת הרדב"ז ח"ב סי' תרצא נשאל, אם מותר להכנס אל העליות הבנויות סביב לבהמ"ק, שהן בולטות לתוך אוויר המקדש, על גבי זיזין וגזוזטראות. והשיב: דע כי הדבר ברור בלי ספק, שתחת הכיפה של מסגד עומר שם אבן השתיה, הנקראת אצלם אל צכרא, אשר עליה היה הארון בבית קדש הקדשים לצד מערב, הילכך מי שעולה בעליות אשר לרח מערב, או הנכנס לראות מהפתח אשר לצד מערב, צריך לשער שיהיה בינו לבין הכיפה יותר מאחד עשר אמה, שכך היה בין הכותל המערבי של העזרה לכותל ההיכל ועובי הכותל שהתלים נתקדשו. עכת"ד. ולכאורה משמע ד"ל שהכותל המערבי שלנו הוא כותל העזרה. ... וז"ל החכמת אדם שער משפטי הארץ סי' ח: והכותל המערבי שנשאר הוא כותל העזרה שהיה לאחורי בית קדשי הקדשים י"א אמה. ע"כ. ואם כנים הדברים הללו, היה יוצא לנו שאסור מן התורה לבעל קרי ולנדה וליוולדת שטרם טבלו לטהרה לגשת אל הכותל המערבי, ... הרב החריף ובקי וכו' מהר"ר יהושע יוסף כלבו נ"י, התעורר על מה שאנו מתפללים אצל כותל המערבי. ולדעתו אסור לנו לעמוד במקום הזה, כי הכותל הזה הוא כותל העזרה, ולא כותל של הר הבית כפי שאומרים העולם, וכבר קדמו הרדב"ז בזה, והרב הרידב"ז הג"ל החליט כהרדב"ז בזה, אך חכמים אחרים חולקים ואומרים שהוא כותל הר הבית, ... נמצא שאין בין הכותל המערבי של העזרה לאבן השתיה יותר מל"ח אמות. וא"כ איך יתכן שהכותל המערבי שלנו הוא כותל עזרה, בזמן שהמרחק בינו לבין האבן השתיה הוא יותר ממאה ושלושים אמה. ועל כרחק לומר שאין הכותל המערבי הזה שלנו אלא כותל הר הבית. ודלא כד' הרדב"ז.
- אנציקלופדיה תלמודית כרך י,
- הר הבית טור תקעז הכתלים שרואים אותם כיום, כתבו ראשונים שהם מחומת הר הבית, ולכן מותר להתקרב לתפלה. אף הכותל המערבי שרואים בימינו, מקום קיבוץ ישראל לתפלה 51 והשתחוויה עד הכתלים 52

ותחנונים, הוא כותל הר הבית.

הרב חייאל מיכל טוקצ'ינסקי, עיר הקודש והמקדש, חלק ד, פרק ב

– הכותל המערבי הסיבה לשעות זו, לחשוב את הכותל הזה לכותל המקדש לקוחה מלשון המ"ר שה"ש ב' ט'
 "הנה זה עומד אחר כתלנו אחר כותל המערבי של בית המקדש שאינו חרב לעולם". ... ופשטות לשון המדרש
 בטרם נתבררה המדד, ותכונת הכותל הבינו רבים שהמכוון כותל המערבי של העזרה, שנתקדשה בקדושת
 המקדש, כי מלבד הכונה שלא זזה השכינה מן הצד המערבי ... וכאיתא בזוהר שמות ה' ע"ב: אמר ר"י לעולם לא
 זזה שכינתא מכותלא דמערבא דמקדשא דכתיב הנה זה עומד אחר כתלנו ברור מללם שגם לא חרב הכותל
 במציאות. ... הרי אמרו על הכותל שלא נחרב שהוא הכותל המערבי של בית המקדש. אולם כיום שכבר נחקר
 הכותל לטביבותיו אין עוד ספק כלל שאין כוונתם לבית המקדש ממש אלא להשריד של חצר המקדש, והוא חומת
 כותל הר הבית. וכן מבואר למסתכל גם בלשון המ"ר שם שה"ש באמרם: "אחר כותל המערבי של בית המקדש
כו' שאינו חרב לעולם ושער הכהן ושער חולדה לא חרבו לעולם עד שיחדשם הקב"ה". ושער הכהנים הוא שער
שושן במזרח הר הבית "שבו כהן גדול השורת את הפרה וכו' יוצאין להר המשחה" מזות פ"א ג', ושערי חולדה
הלא גם הם בדרום הר הבית. הרי מפורש שנסבו דבריהם על שרידי חומת הר הבית.

7. משנה מסכת כלים פרק א משנה ו - עשר קדושות הן: 1 ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות ומה היא קדושה 4.
 שמביאים ממנה העומר והבכורים ושתי הלחם מה שאין מביאים כן מכל הארצות: משנה ז – 2 עירות המוקפות
 חומה מקודשות ממנה שמשלחים מתוכן את המצורעים ומסבין לתוכן מת עד שירצו יצא אין מחזירין אותן:
 משנה ח – 3 לפני מן החומה מקודש מהם שאוכלים שם קדשים קלים ומעשר שני 4 הר הבית מקודש ממנו
 שאין זבים וזבות נדות ויולדות נכנסים לשם 5 החיל מקודש ממנו שאין עובדי כוכבים וטמא מת נכנסים לשם 6
 עזרת נשים מקודשת ממנו שאין טבול יום נכנס לשם ואין חייבין עליה חטאת 7 עזרת ישראל מקודשת ממנה
 שאין מחוסר כפורים נכנס לשם וחייבין עליה חטאת 8 עזרת הכהנים מקודשת ממנה שאין ישראל נכנסים לשם
 אלא בשעת צרכיהם לסמיכה לשחיטה לתנופה: משנה ט – 9 בין האולם ולמזבח מקודש ממנה שאין בעלי מומין
 ופרועי ראש נכנסים לשם 10 ההיכל מקודש ממנו שאין נכנס לשם שלא חרוץ ידים ורגלים 11 – ראה ר"ש
 להסבר למה לא עשרה קדש הקדשים מקודש מהם שאין נכנס לשם אלא כהן גדול ביום הכפורים בשעת העבודה.

...

שו"ת יביע אומר חלק ה - יורה דעה סימן כז

שהדבר ברור להתיר לגשת לכותל המערבי אף למי שטומאה יוצאת מגופו, בלי טבילה, כאשר פשט המנהג,
 ומנהג ישראל תורה הוא. וכל המחמיר בזה להימנע מלגשת אל הכותל בגלל סיבת טומאה היוצאת מגופו אינו
 אלא מהמתמיהין.

- ה. תלמוד בבלי מסכת זבחים דף לב עמוד ב
 אמר עולא אמר ריש לקיש: טמא שהכניס ידו לפני העזרה/הר הבית לוקה משום ביאת מקדש בטומאה, שנאמר:
 בכל קדש לא תגע וגו', מקיש ביאה לנגיעה, מה נגיעה במקצת שמה נגיעה, אף ביאה במקצת שמה ביאה.
 הרב גלבשטיין, משכנות לאביר יעקב עלה לירושלים תרכ"ט
 מסיק לאיסור כי לעובי חומת הר הבית יש דין קדושת הר הבית, והביא שכן היתה דעתו של המהר"ל דיסקין
 גאב"ד בריסק שגר אז בירושלים.
 הרב שטרנבוך - יש איסור בדבר.
 אבני נזר מסוכצ'וב - אין קדושה בחומת הר הבית, ולכן אין איסור להכניס ידיו לכותל המערבי.
 הרב ש"ז אויערבך, שו"ת מנחת שלמה
 לדברי הרמב"ם שאיסור "ביאה במקצת" הוא מדרבנו, לא גזרו רבנו אלא כאשר ראוי גם לבוא לידי איסור
 תורה של ביאת כל הגוף, משא"כ בחורים קטנים, ולכן אין איסור בתחיבת הידים לפרצות שבכותל המערבי.

6. 1. שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ד סימן סג
- אם מותר לקחת חתיכה מאבני הכותל המערבי למזכרת ביאור שיש לפסוק להלכה שגם באבני הר הבית יש מעילה וכ"ש בכותל המערבי שנקרא כותל המקדש... ונמצא שבכותל מערבי שהשאיר לנו השי"ת מבית המקדש, ... אף שהוא כותל של הר הבית - דג"כ הוא בכלל מקדש, נמי הוא הקדש ומועלין בו.... מצד איסור מעילה באבני הכותל - הא ודאי גם במה שלקחו לרשותו אף בלא הנאה איכא האיסור, דהא מעילה איכא על הוצאה מרשות הקדש אף בלא הנאה, ועל הנאה בלא הוצאה מרשות הקדש. ... וגם פשוט שנוסף לאיסור מעילה ואיסור לאשתמושי ביה הדיוטא, איכא איסור המור דלאו דלא תעשון כן, שהוא לאו לנותן אבן מן ההיכל ומן המזבח ומן העזרות. והוא ברור שהוא אף מעזרות דהר הבית... כשלוקח לאיזה צורך אחר, כהא שלוקח בשביל שרוצה שיהיה לו לזכרון, אף אם נימא שהוא כוונה טובה הוא עכ"פ דרך השחתה בהכותל שעובר בזה על לאו דאיכא מלקות.

Made with the Sefaria Source Sheet Builder
www.sefaria.org/sheets